

КОМЕНТАР БРЮССЕЛЬСЬКОГО ОФІСУ УКАБ ДО ТОРГОВЕЛЬНИХ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ УКРАЇНА-ЄС

30.07.2025

28 липня ц.р. Європейська Комісія опублікувала повний текст домовленостей з Україною щодо лібералізації митного режиму торгівлі товарами, укладених на підставі статті 29(4) Угоди про асоціацію. Документ включає проект Рішення Ради міністрів ЄС щодо погодження відповідного спільного рішення Комітету асоціації Україна-ЄС в торговельному складі (рішення КАТС), про застосування змісту домовленостей, а також додаток до нього з оновленими таблицями ввізних мит та тарифних квот для торгівлі агрохарчовими товарами для України та ЄС, та положеннями про захисні заходи і зобов'язання України щодо адаптації законодавства ЄС у сфері агровиробничих стандартів. Привертаємо вашу увагу до переліку регламентів ЄС у сфері захисту рослин та благополуччя тварин (сторінки 84-86 Додатку до проекту Рішення), які мають бути імплементовані українською стороною.

Домовленості передбачають повне усунення ввізних мит у торгівлі між Україною та ЄС крім переліку агрохарчових товарів, перелічених у додатках. Таким чином, для широкого переліку агрохарчових товарів сторона ЄС зберігає режим імпортних тарифних квот та ввізних мит. Він буде діяти від дати набуття домовленостями чинності до 31 грудня 2028 року.

Оприлюднений текст домовленостей ще обговорюється на рівні держав-членів. За нашою попередньою інформацією, рішення Ради міністрів ЄС про схвалення рішення КАТС має бути прийняте у вересні ц.р. Рішення КАТС почне застосовуватися на 15-й день від дати його прийняття КАТС та публікації.

Важливо, що упродовж 2025 року передбачені майбутнім рішенням КАТС тарифні квоти будуть застосовуватися у пропорції 7/12 від їхнього річного обсягу (стаття 2 Додатку до рішення).

Захисні заходи

Проект рішення КАТС встановлює надзвичайно широкі підстави для запровадження захисних заходів, зокрема як «економічні, так і «соціальні» та «екологічні» «труднощі», з якими можуть стикатися сторони внаслідок зростання імпорту у зв'язку із застосуванням даного рішення. Проект не подає чіткої деталізації критеріїв, яким повинні відповідати підстави захисних заходів. Проект рішення допускає наявність таких підстав як на рівні ЄС, так і на

«регіональному» рівні, що надає право державам-членам ініціювати їхнє застосування в межах національних ринків.

Обмеженим позитивним елементом домовленостей є мінімізація елементу автоматизму у застосуванні захисних заходів. Домовленість зобов'язує сторони:

1. провести консультації перед ухваленням остаточного рішення про застосування заходів;
2. намагатися під час консультацій досягти «взаємоприйнятного рішення» з метою усунення «підстав» для застосування захисних заходів;
3. запроваджується мінімальний період для проведення консультацій терміном 30 календарних днів.

Водночас, домовленість зберігає можливість для Європейської Комісії на одностороннє застосування захисних заходів, минаючи етап консультацій, за «виключних обставин». Критерії «виключних обставин» не деталізуються, що не виключає ухвалення рішення Комісії про автоматичні захисні заходи під політичним тиском держав-членів. Обмеження сфери дії виключних захисних заходів принципом пропорційності недостатньо регламентоване.

Адаптація законодавства ЄС у сфері агровиробничих стандартів

Домовленість закріплює зобов'язання України адаптувати в національне законодавство перелік регуляторних актів ЄС у сфері агровиробничих стандартів до граничної дати 31 грудня 2028 року. Українську сторону зобов'язують інформувати ЄС про прогрес в адаптації згідно з чітким графіком та форматом, а саме:

1. Шляхом подання щорічних звітів для обговорення в рамках Комітету асоціації в торговельному складі.
2. Шляхом подання кінцевого звіту до граничної дати. Зміст кінцевого звіту чітко регламентований. Зокрема він повинен містити порівняльну таблицю транспозиції норм ЄС в конкретні законодавчі акти України, а також перелік чинних нормативних актів України, які мали бути скасовані або змінені з метою адаптації.
3. Право Комісії давати оцінку якості виконання Україною зобов'язань щодо адаптації, залежно від якої сторона ЄС **може приймати рішення про призупинення дії передбачених домовленістю розширених квот.** Водночас, у випадку негативної оцінки, призупинення не відбувається автоматично. Домовленість передбачає право сторін у цьому випадку провести додаткові консультації максимальною тривалістю 2 місяці, під

час яких українська офіційна сторона отримує право надати додаткову інформацію та аргументи на підтвердження виконання своїх зобов'язань.

4. Українській стороні вдалося закріпити в домовленостях норму про обмін інформацією стосовно доступності, в т.ч. цінової, засобів захисту рослин та інших засобів агровиробництва для українських агровиробників та наслідки такої доступності для імплементації Україною зобов'язань щодо адаптації. Однак ця норма не передбачає правових наслідків такого обміну інформацією для зобов'язань України продовжувати адаптацію законодавства, що нівелює її практичну цінність.
5. У випадку висновку Європейської Комісії про недостатній або незадовільний зміст додаткової інформації, рішення про призупинення імпорتنих квот приймається не Комісією, а Радою міністрів ЄС упродовж 30 днів від дати нотифікації про висновок Комісії, на основі кваліфікованої більшості голосів держав-членів (застосовується для рішень у сфері торговельної політики). Це відкриває можливість українській стороні провести додаткову роботу з формування коаліції держав-членів на користь позитивного рішення.

Перегляд

Домовленість передбачає проведення переговорів між сторонами упродовж 2028 року (до закінчення терміну дії домовленості 31 грудня того ж року) з метою перегляду узгоджених імпорتنих квот та графіка лібералізації ввізних мит. Предметом цих переговорів має бути обговорення можливості подальшої лібералізації ввізних мит та інших умов торгівлі товарами між сторонами.